

Sint Eustatius, 16 november 2021.

Geachte voorzitter en leden van de Commissie Koninkrijksrelaties,

Bij wijze van inleiding zou ik willen opmerken dat we op Sint Eustatius van een *werkbare verwaarlozing* nu terecht zijn gekomen in een *volledige verwaarlozing*. Natuurlijk ging het in bestuurlijk en communicatief opzicht niet heel geweldig voor februari 2018, maar je zou bijna nostalgisch terug willen denken aan die tijd als wij zien hoe het nu gaat. Zo goed als geen nieuws op welk front dan ook terwijl er toch van alles aan de hand is. Enkele voorbeelden:

Via de website van statiagovernment.com zien wij als "nieuws" dat op 4 november jl. de voorbereiding van de ferry in volle gang is (per 1 november zou de ferry van start gaan!). Inmiddels lezen wij op media als BES-reporter.com en DossierKoninkrijksrelaties.nl dat Saba zich hier erg druk om maakt en dat de oorzaak wellicht gelegen is in slecht gecoördineerd samenwerkende ministeries, verantwoordelijk voor douane en marechaussee. Het komt kennelijk niet op bij de Stataanse overheid om de bevolking hierover te informeren. En dan heeft mw. De Vries (VVD) ook nog eens Kamervragen gesteld aan wel vier ministeries over deze ferryverbinding in samenhang met Douane en Marechaussee.

Zelfs de regeringscommissaris geeft toe in de vergadering van de Eilandsraad dat de ferry voornamelijk het inkomend toerisme dient (voornamelijk afkomstig van Sint Maarten). Dus het gaat helemaal niet om de Stataanse bevolking. Ook de Eilandsraad hamert op verbeterde en betaalbare luchtverbindingen. *Waar waren de bezorgde Kamerleden toen de luchtverbindingen met Bonaire en Sint Maarten (CN Express) uit de lucht werden genomen?*

Een ander voorbeeld betreft de 10 procent verhoging van het minimumloon. Deze eis lag al enige tijd op tafel in Bonaire en Saba. Sint Eustatius voelde enige druk, gaat voorbij aan een rapport van de Centrale Dialoog en volgt de koers van Bonaire en Saba. Het zal zo zijn. Kennelijk is het de moeite waard om op 21 oktober jl. op de nieuwssite van de overheid te vermelden dat de regeringscommissaris hierover een brief heeft gestuurd. Dat er inmiddels in de Tweede Kamer een motie hierover heeft gediend, waarover inmiddels ook al is gestemd: de regeringscommissarissen achten het kennelijk niet belangrijk genoeg om de Stataanse bevolking hierover te informeren.

Inmiddels heeft de regeringscommissaris een bezoek afgelegd aan Den Haag. Althans, zo wordt vernomen. Met welke boodschap is zij er heen gegaan? Natuurlijk gaat het mij niet persoonlijk aan maar het lijkt me gepast en respectvol naar de Stataanse bevolking om te vernemen voor welke doelen de regeringscommissaris zich in Den Haag hard wil maken. Met geen woord wordt hier iets over vernomen.

En, om deze reeks van voorbeelden af te ronden, in de vergadering van de Commissie Koninkrijksrelaties van 10 november 2021 zie ik op de agenda staan dat de Eilandsraad van Sint Eustatius Europees Nederland zal bezoeken

en een gesprek wil hebben met leden van de Commissie. Uitstekend natuurlijk. Maar ik verneem het voor het eerst via genoemde agenda. Op het eiland verneemt niemand er niets van. Ik teken hierbij overigens aan dat het natuurlijk mogelijk is dat op Facebookpagina's of radio-uitzendingen van de politieke partijen hierover enige ruchtbaarheid is gegeven. Je zou zeggen, net als het in voorgaande alinea de regeringscommissaris betreft, dat de Statianen namens wie de Eilandsraad acteert, graag zouden willen weten over welke punten door hen zal worden overlegd in Europees Nederland en met welke functionarissen of organisaties. Terzijde: om de Eilandsraadleden te mailen moet je beschikken over hun persoonlijke adres want hun op de website van het Openbaar Lichaam genoemde adressen blijken al enige tijd onbruikbaar.

Het zijn slechts voorbeelden. Het schetst een kader waaruit een grote desinteresse blijkt, in elk geval als het gaat om het informeren van de Stataanse bevolking door de eigen, lokale overheid. Je zou kunnen tegenwerpen dat de Stataanse bevolking sinds lang niet in de positie is geweest om mee te praten over de (hun eigen) toekomst en het dus helemaal niet gewend is om voor zichzelf op te komen. En dat hun vaardigheid daarin dus ook weinig ontwikkeld is. Dat mag een juiste consequentie zijn maar dat lijkt me toch geen reden om de Stataanse bevolking in het spreekwoordelijke 'donker' te laten zitten. Het komt mij voor dat van de zijde van de overheid er juist alles aan gelegen zou moeten zijn de bevolking zoveel mogelijk te betrekken bij ontwikkelingen en dan natuurlijk met name in het stadium dat er nog wat valt bij te sturen.

Maar goed, dat lijkt dus niet het geval. In mijn brief van 14 oktober jl. heb ik al eens de hypothese geformuleerd dat de investeringen rondom het project 'Golden Rock resort' van dhr. Barnhoorn vooral geruisloos en ongehinderd doorgang moeten vinden. Geen strobreed wordt hem in de weg gelegd. Zelfs het - uiteraard zonder vergunning - aanleggen van een pad vanuit 'zijn' resort naar de zee (door natuurgebied onder beheer van Stenapa) wordt oogluikend toegestaan. En waar gewone stervelingen nog wel eens te maken krijgen met coronamaatregelen, zo niet dhr. Barnhoorn. Afstand houden en mondkapjes, kort na aankomst op het eiland, het zijn dingen voor het gewone volk, niet voor rijke investeerders. Voor geld lijkt immers alles te koop. Of het virus en de daardoor bedreigde volksgezondheid er ook zo over denken: tot nu toe wel (gelukkig), maar waarom zou je dit risico willen lopen? Dhr. Barnhoorn heeft in ieder geval lak aan dit soort beperkende maatregelen en toont daarmee zijn disrespect voor de (gezondheid van de) Stataanse bevolking.

Laat mij eens voortborduren op deze ontwikkeling. Stel nu dat de regeringscommissaris, gesteund (of zelfs: gestimuleerd) door de staatssecretaris (of liever: de landelijke regering) wil doorgaan met het bouwen van hotels, huizen, etc. Met vooral als oogmerk vermogende investeerders aan te trekken en langs deze weg het toerisme te ontwikkelen. *Is dat dan ook de wens van de bevolking?*

Ik kan mij voorstellen dat in eerste instantie positief zal worden gereageerd maar met St. Barths en ook Bonaire als "voorland" ben ik toch niet zo enthousiast op de langere termijn. De kloof tussen arm en rijk zal erdoor worden vergroot (*en die is hier nu al groter dan in Europees Nederland!*). En als de bevolking er nu massaal achter zou staan, dan is er nog iets voor te zeggen, maar er wordt helemaal niet over gesproken en de keerzijde van de medaille (i.c. de door mij voorspelde vergroting van de kloof tussen arm en rijk) blijft al helemaal buiten beeld. Ik zou iedereen die met dit vraagstuk worstelt het boek 'Grand Hotel Europa' van Ilja Leonard Pfeijffer willen aanraden. Een samenvatting van het boek in één zin is niet te maken maar de oneliner "toerisme vernietigt waardoor het wordt aangetrokken" komt wel in de buurt.

Mijn overweging - en daarmee een advies aan allen die erover gaan - is dan ook "*koester het dorpse karakter van het eiland en laat dat zo onaangetast mogelijk*". Voor enige ontwikkeling van toerisme is mijns inziens wel plaats maar zet dan het unieke karakter van Sint Eustatius (i.c. de geschiedenis en de relatie met zowel Nederland als de Verenigde Staten) centraal en koester het zwarte zand van de vulkaan: allemaal 'unique selling points' van het eiland en probeer niet de witte stranden van - bijvoorbeeld - Barbados te imiteren. In elk geval: kom met een echt, serieus en meerjarig plan, in plaats van voort te modderen terwijl iedereen onwetend wordt gehouden. En denk bij de ontwikkeling van dat plan ook aan andere pijlers, zoals regionaal onderwijs of regionale landbouw en veeteelt.

Een niet onbelangrijk punt van aandacht betreft voorts de connectiviteit tussen de BES-eilanden. En dan doel ik natuurlijk op de connectiviteit door de lucht, en inclusief Bonaire. De ferrydienst die nu op het punt staat te beginnen wordt "doorgedrukt" als een prestigeproject van de investeerders (en van de staatssecretaris/regering). Het is overduidelijk en ook door de regeringscommissaris zo betoogd in een recente vergadering van de Eilandsraad, dat de ferry vooral het toerisme vanaf Sint Maarten naar Sint Eustatius (en Saba) ondersteunt. Voor de Statiaan betekent deze ferryverbinding niet zoveel en ook de Eilandsraad ziet liever een verbetering in frequentie en betaalbaarheid van de directe luchtverbindingen in het BES-gebied (dus inclusief Bonaire). Concurrentie van Winair zou moeten worden aangemoedigd, zodat ook deze concurrenten hun diensten kunnen aanbieden. Maar de Staatssecretaris en de Minister van I&W houden zich vooralsnog blind en doof voor deze bevindingen en blijven Winair in de watten leggen. Sint Maarten is een land in het Koninkrijk der Nederlanden en staat 'eigenlijk' verder van de Statiaan vandaan dan Europees Nederland!

Overigens wordt nu ter zake van de ferry wel enige ophef gemaakt van de niet ingeroosterde douane en marechaussee. Bij de binnenkomst vanaf St Kitts kan ik me daarbij iets voorstellen, maar tussen Sint Eustatius en Saba niet zoveel. De gezaghebber van Saba maakte al de vergelijking met een reis

tussen twee Waddeneilanden waarbij ook douane noch marechaussee een rol spelen. Kortom, er lijkt met twee maten te worden gemeten.

In mijn vorige brief heb ik betoogd dat lid 4 van artikel 132a van de Grondwet in beginsel ruimte geeft voor specifieke, eilandelijke wet- en regelgeving maar ogenschijnlijk (ook) gebruikt wordt om bestaande verschillen in stand te houden of zelfs te vergroten, in plaats van de beide Nederlanden dichter bij elkaar te brengen. Ik pleit voor een werkgroep die de bestaande ca. 600 wetten die specifiek voor het BES-gebied gelden, tegen het licht gaat houden en beziet of het NL-equivalent niet gewoon ook voldoet zodat de onnodige extra wetgeving kan worden geëlimineerd. Van de terecht bestaande wetten in het BES-gebied zou de motivatie scherper moeten worden omschreven. Over die motivatie - i.c. waar ligt de grens? - zou mijns inziens de Raad van State een advies moeten worden gevraagd.

Graag rond ik af met een samenvatting van hetgeen hiervoor is uitgewerkt. Het toekomstig scenario voor Sint Eustatius zou er als volgt moeten uitzien (wil de Stataanse bevolking daar optimaal van genieten):

- Zet in op zo min mogelijk specifiek voor het BES-gebied geldende wet- en regelgeving (met name in sociale domein lijkt er voor de Statiaan veel te winnen wanneer de NL-wet- en regelgeving meer integraal van toepassing wordt verklaard).
- Denk na over een serieus, alom gedragen plan voor de toekomst van Statia en laat niet ongebreideld investeerders voortgaan met het zich ongestoord (i.c. zonder vergunning of zonder ordentelijk en gericht aangepast bestemmingsplan) voortgaan op hun eigen en zelfgekozen weg. Het is mijn overtuiging dat de tweedeling in arm en rijk er alleen maar groter van wordt en dat de investeerders uiteindelijk er met de hoofdprijs vandoor gaan zonder dat de bevolking er veel wijzer van wordt.
- Oproep aan de regeringscommissaris: communiceer, communiceer en communiceer (en dan natuurlijk in het stadium dat input van de bevolking nog zin heeft). Vooralsnog lijkt het erop dat de regeringscommissaris (volgens mij gesteund, ja zelfs aangemoedigd door de staatssecretaris van BZK) meer heil ziet in een gesloten communicatiebastion van waaruit geen enkele dialoog voortkomt.

Met vriendelijke groet,

Ir. J.H.T. (Jan) Meijer MBA,
Bellevue Road 4, Upper Round Hill,
Sint Eustatius, Caribisch Nederland.